

anacrònic i paradoxal és que es trobi inútilment captiva i segrestada de l'ús públic una parcel·la tan extensa de la que fou anomenada "terra de llibertat". És justament des d'allà dalt, posat "dempeus a la muralla" del castell, des d'on el poeta Albert Serrano contempla i descriu el paisatge de l'Empordà com "una planura molt fina / que no vol viure ofegada, / cada vegada més gran, / cada vegada més ampla".

El paisatge que mai no va existir

L'anunci de la filmació d'una pel·lícula basada en la novel·la *Solitud* de Víctor Català ressuscita un dels enigmes més singulars de la nostra història literària: ¿En quin indret es va inspirar Caterina Albert per descriure el mític paisatge de muntanya que emmarca el seu drama psicològic-rural?

A l'hora de buscar escenaris per al rodatge del film, el director ha comprovat, una vegada més, que l'ermita de Santa Caterina, al peu del promontori del Montgrí —lloc que s'assenyala sovint com a font inspiradora— no té res a veure amb l'ermita de Sant Ponç i el seu feréstec entorn tal com són descrits magistralment a la novel·la. Romà Guardiet confessa que ha hagut de recórrer tot Catalunya i part d'Osca i de Terol fins a trobar un lloc que sembla complir els requisits exigits pel text original: l'ermita de Boscal, a la vessant del Cadí.

L'any 1905, en una carta a Caterina Albert, Joan Maragall es mostrava intrigat per aquesta qüestió, perquè li havien arribat veus que l'escriptora de l'Escala no havia estat mai a l'alta muntanya. El poeta preguntava: "I com pot ser, això? Perquè allí (a *Solitud*) n'hi ha fins l'olor, l'ànima. (...) Si vostè pogués i volgués dir-me com ha estat això, em faria una gran mercè".

No se sap què li va respondre Caterina Albert, però el seu biògraf Josep Miracle imagina que li devia dir la veritat: que no coneixia altra muntanya que la del Montgrí. I tal vegada li va explicar allò que més endavant confessaria a Joan Oller i Rabassa: "Que a la muntanya de Santa Caterina hi havia anat molt poques vegades; que potser sí que algun record l'ajudà, però que la muntanya de *Solitud* l'havia imaginada mentre anava escrivint la novel·la".

Després de saber això, llegir els tres primers capítols de l'obra és comprovar fins on podia arribar la insòlita capacitat creativa de l'autora. Maragall no es podia estar de dir-ho a la seva carta: "He pensat molt en això, perquè tira per terra una pila de coses que tenia per indestructibles sobre la relació entre l'art i la vida. Ja em faig càrrec de lo molt que pot fer la sola intuïció artística, i de lo molt que pot ajudar-se de lo ben adquirit i assimilat d'altres obres artístiques ben contemplades; però arribar a donar la sensació de la vida de les muntanyes com vostè la dona en *Solitud* sense haver-hi estat, ho tinc per una meravella".

Ara veurem si el paisatge real del cinema és capaç de reproduir la presència i la força viva d'aquell món que, segons sembla, la novel·lista va fer emergir portentosament del no-res.

Víctor Català, un prodigi d'imaginació.

El silenci perdut de Calella

Tots els bons lectors de Josep Pla saben que Calella de Palafrugell li va inspirar algunes de les pàgines més memorables de la *Guia de la Costa*